

Михайло Петрів. Адвокат. м. Коломия, Івано-Франківська обл.

Резюме:

Стаття присвячена дослідженню історії створення та діяльності організації українських адвокатів Галичини “Союзу Українських Адвокатів у Львові” (1923-1940рр.), аналізу змісту та характеристики публікацій поміщених в журналі “Життя та Право” (1928-1939) та окремих правничих розвідок виданих СУА. Вперше в сьогочасній літературі публікуються організаційні документи СУА: Статут та Регламент похоронного фонду СУА.

Сторінки історії адвокатури України:

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ У ЛЬВОВІ -1923-1940р.р.

Сучасна територія України протягом майже усього свого історичного розвитку була географічно розділена між різними державами, що відобразилося на формуванні політичних систем, структур влади та громадського життя на розділених українських територіях. Це в повній мірі і стосується історії створення та розвитку інституту адвокатури. Вивчення цієї історії потребує цілісного дослідження історії адвокатури України: в царській Росії, в Галичині, Буковині та Закарпатті.

На території України, що входила до складу царської Росії не можна виділити власне української адвокатури оскільки існуючий політичний режим заперечував будь-яке українське. Історії адвокатури царської Росії останнім часом присвячено чимало досліджень однак в цих дослідженнях ми не побачимо навіть і натяку на існування української адвокатури¹. Російські дослідники беруть початок своїх досліджень власне адвокатури від Петровських часів упускаючи цілий історичний період розвитку адвокатури на українських землях в часи Київської Русі, Литовсько – польської держави та пізніші часи.

В австро-угорській імперії починаючи з середини 19 ст. певні конституційні зміни дали можливість для розвитку національних організацій.

Відкриття правничих кафедр в Львівському університеті з українською мовою викладання дало поштовх до розвитку українських правничих організацій, видання

¹ Троицкий Н. Адвокатура в России и политические процессы 1866-1904 гг.- Тула: Автограф, 2000.-456 с.

правничих досліджень українською мовою та формування української правничої школи права та цілої групи патріотично свідомих українських правників.

В радянській українській історіографії з цього питання не побачимо жодної публікації чи дослідження про українську адвокатуру поза межами радянської України чи в раніші історичні періоди. Виключенням з такого правила є дослідження здійснені українськими науковцями в 20-30 рр. 20 ст. в рамках Української Академії наук в Києві². Такі дослідження проводилися також і українськими правниками поза межами України³.

Історії адвокатури України останнім часом присвячено чимало досліджень. В цих виданнях приділяється певна увага і історії української адвокатури на географічних українських землях які входили в різні історичні періоди до складу Австро-Угорської імперії а потім до Польщі.⁴ Ця історія є складовою частиною історії адвокатури України. На Закарпатті та Буковині українські адвокати не створили якоїсь правничої організації однак вони завжди займали активну громадянську позицію в обороні прав українського населення та розвитку громадських українських організацій. Натомість в Галичині українські адвокати створили професійну правничу організацію.

Цією публікацією хочемо ще раз привернути увагу дослідників та загалом правничі кола України до маловідомих та маловивчених сторінок історії української адвокатури - висвітлення історії створення та діяльності професійної організації

² Борисенко С. Утворення професійної адвокатури в Литовсько-Руській державі // Праці Комісії для вивчення історії західноруського і українського права.— К., 1927.— Вип. 3.— С. 83—149.— (Збірник соціально-економічного відділу УАН; № 12).

³ Ганкевич Л.Десятиліття Союзу Українських Адвокатів // Ювілейний альманах Союзу Українських Адвокатів у Львові-Львів:СУА,1934.-С.41-42.; Ганкевич Л. Союз Українських Адвокатів у Львові: Матеріали й заваги з нагоди десятиліття.— Львів: Накладом Союзу Українських Адвокатів, 1938.— 38 с.; Зозуля Я. Правники Карпатської України в 1938—39 рр. (Спомини). // Правничий Вісник.-Нью-Йорк,1955.— Кн.1- С. 76—84.; Комаринський В. Українські правники на Словаччині. // Правничий Вісник.-Нью-Йорк, 1955.— Кн. 1 — С. 85—87.; Лициняк В. Українські адвокатські апліканти в Галичині // Ювілейний Альманах Союзу Українських Адвокатів у Львові.— Львів: СУА, 1934.— С. 109—114.; Новосівський І. Українські правники в Румунії після 1918 р. // Правничий Вісник.-Нью-Йорк,1955.— Кн. 1.— С. 65—75.; Падох Я. З минулого української адвокатури. // Правничий Вісник.-Нью-Йорк,1963.— Кн. 2.— С. 131—148.; Паньківський К. Сторінка з історії Союзу Українських Адвокатів й Української Адвокатури в Галичині // Правничий Вісник.-Нью-Йорк, 1963. - Кн.2. - С.188- 197; Чубатий М. До історії адвокатури на Україні // Ювілейний Альманах Союзу Українських Адвокатів у Львові.— Львів: СУА, 1934.— С. 30—37.

⁴ Організація адвокатури в західноукраїнських землях // Історія адвокатури України / Т.В. Варфоломеева, О.Д.Святоцький, В.С.Кульчицький та інш.; За ред. Т.В. Варфоломеевої, О.Д.Святоцького.-К.:Либідь, 1992.-С.83-97

українських адвокатів, яка діяла на західноукраїнських землях в період від 1923р. до 1940р. під назвою **“Союзу Українських Адвокатів у Львові”**.

Предтечею створення СУА була патріотична, видавнича та просвітницька діяльність правничих організацій українських правників-студентів Львівського університету: “Кружок Правників” (1881р.), який діяв при товаристві “Академічне Брацтво”, а від 1908р. як окрема громадська організація “Товариство “Кружок Правників”, що діяло до початку 20 років. Після відомих історичних подій 1918-1920 р.р. організаційно українські студенти-правники об’єдналися в “Секцію Правників” при “Студентській Громаді”. В 1931р. знову створено окрему правничу студентську організацію під назвою “Правнича Громада”, що діяла до 1940р.

Молоді студенти, які навчалися в університеті з німецькою а потім польською мовою викладання права поставили собі за мету розвивати українську школу права, правничу термінологію, домагатися викладання права українською мовою а також права застосування в судових, адміністративних, нотаріальних органах та інших державних органах українською мови нарівні з іншими мовами.

Таке зерно закладено їм саме в студентські роки оскільки у львівському австрійському університеті було відкрито правничі кафедри з українською мовою викладання, що безперечно посприяло збільшенню кількості українських студентів – правників, які в майбутньому ставали, як професійними адвокатами так і захисниками прав українського народу та борцями за права української мови та організації українського університету. Першими викладачами львівського університету, які почали викладати від 1862р. українською мовою були Омелян Лопушанський на кафедрі цивільного права та Іван Добрянський на кафедрі кримінального права. Їх продовжувачами були Олександр Огоновський професор цивільного права, Петро Стебельський професор кримінального права, Станіслав Дністрянський професор цивільного права, Володимир Вергановський професор цивільного процесу та інші.

В цей період в Галичині відбувається становлення української наукової правничої школи за що ми завдячуємо в першу тим професорам львівського австрійського університету, які свідомо стали на боротьбу за організацію українського університету, за права української мови, як мови викладання, мови правничої науки і мови української правничої термінології.

Досвід викладання та визнання в наукових колах українських професорів права та загалом патріотична позиція українських правників дала можливість створити окрему вищу українські навчальну правничу інституцію - правничий факультети Українського Таємного Університету у Львові в період 1921-1925р.р.

В 1889р. з приватної ініціативи адвокатів Костя Левицького, Антона Горбачевського, Євгена Олесницького почав виходити українською мовою перший професійний правничий часопис: **“ЧАСОПИСЬ ПРАВНИЧА. Місячник для теорії і практики”**⁵, який від 1894р. стає друкованим органом Правничої комісії НТШ у Львові. В цей історичний період більша частина України входила до складу іншої імперії Російської політика якої робила не можливим видання будь-якої правничої літератури та часописів українською мовою. Тому можемо зробити справедливий висновок, що **“ЧАСОПИСЬ ПРАВНИЧА”** є першим професійним правничим часописом, який видавався українською мовою. Змінивши назву на “Часопись правнича і економічна” часопис виходить в період від 1900-1910р.р. Окрім того в 1901р. НТШ започаткувало видавничу серію: Правнича Бібліотека. В 1909 р. у Львові створено “Товариство Українсько Правників” яке видавало професійний правничий часопис “Правничий Вісник” (1910-1914р.р.)⁶.

Таке різностороннє правниче життя в Галичині робило можливим і створення професійної організації українських адвокатів: “Союз Українських Адвокатів у Львові”

Історію створення і розвитку професійної організації українських адвокатів в Галичині можна поділити на два періоди: період 1848-1923р.р. і період 1923р.-1940р.

В першому періоді відбувається поступове становлення українських адвокатів, як професіоналів так і патріотів та оборонців прав української нації.⁷

Особливо необхідно відмітити в цьому періоді діяльність українських правників Івана Борискевича, Василя Ковальського та Антона Павецького. Іван Борискевич був одним з засновників Головної Руської Ради (1848р.) та публічно виступав за поділ Галичини на польську і українську провінцію з тим, щоб забезпечити права українського населення краю. Інтереси українського населення він відстоював будучи обраним послом до першого галицького сейму. Адвокат Антон Павецький також був серед засновників Головної Руської Ради та особливо він проявив себе на посаді редактора першого українського часопису “Зорі Галицької” (1848-1850р.р.). Активну громадську та культурно-освітню діяльність проводив радник Міністерства юстиції австро-угорської імперії Василь Ковальський, який також брав участь в створенні Головної Руської Ради та перших українських культурно-освітніх установ – “Галицько-руської матиці” та “Народного Дому”.

⁵ Від 1894р. до 1900р. “Часопись Правнича” виходила на кошти НТШ. В 1900-1910 р.р. часопись виходив під назвою “Часопись Правнича і Економічна”.

⁶ Вийшло друком 2 томи “Правничої Бібліотеки” (1901-1909р.р.) та 3 випуски “Правничого Вісника” (1910-1912р.р.). Первісна назва товариства була “Товариство Українсько – Руських Правників”.

⁷ Детальніше про цей період див: Андрухів І., Арсенич П. Українські правники у національному відродженні Галичини: 1848-1939р.р.-Івано-Франківськ, 1996.-79с.

Головною заслугою Василя Ковальського в розвитку українського громадського та зокрема правничого життя є те, що він започаткував видавництво “Вісника законів державних і правительства”⁸, де в перекладі з німецької мови, українською мовою друкувалися закони і урядові рішення. Таке видання дало можливість українському населенню ознайомлюватися з законами держави в якій вони жили. Разом з тим виявилася недосконалість української правничої термінології, що дало поштовх до вивчення та удосконалення української правничої термінології. В цей же період українські правники за власні кошти почали видавати правничі розвідки, переклади законів та наукові правничі дослідження українською мовою. Також правничі розвідки появляються в видавництвах та за кошти товариства “Просвіта”, Інституту Ставропігії та інш., а також в державних видавництвах. Варто підкреслити демократичне ставлення австро-угорської імперії до рівноцінного розвитку усіх мов населення імперії, тому деякі правничі видання видавалися за державні кошти. З початком подій 1848р. адвокати стають керівниками політичних рухів, засновниками перших українських газет, товариств та партій.

В 1849р. в урядовому списку адвокатів у Львові записано 41 адвокат, з яких 2 були українцями - Бачинський і Рачинський, однак ці адвокати не приймали участі в житті української громади.

В наступні роки відбувається масове відкриття адвокатських канцелярій адвокатами українцями. Переломним роком в становленні української адвокатури є 1890р., коли майже одночасно відкривають адвокатські канцелярії: Кость Левицький, Степан Федак – у Львові, Теофіл Окуневський в Городенці, Андрій Чайковський в Бережанах, Л.Рожанковський в Золочеві. В наступний 1891р. відбувається відкриття ще більшого числа адвокатських канцелярій адвокатами –українцями: Євген Олесницький в Стрию, Л.Озаркевич в Городку, Іван Лошнів в Тернополі, Теофіл Кормош в Перемишлі, Л. Гумецький в Золочеві, Іван Должицький в Бродах, Корнило Чайковський в Самборі, Василь Дідошак в Калуші, Северин Данилович, Лев Павенцький, Володимир Дудикевич, Антін Горбачевський, Андрій Кос, Михайло Дорундяк, Євген Петрушевич, Станіслав Чикалюк, Андронік Могильницький, Кирило Черлюкевич, Микола Шухевич, Микола Лагодинський, Кирило Трильовський, Володимир Шафранський. В 1896р. Олександр Кулачковський відкрив канцелярію в Відні. В цей період адвокати Кость Левицький, Антон Горбачевський, Євген Олесницький видають перший професійний часопис українською мовою “Часопись Правнича”. Окрім того адвокати беруть активну участь і в становленні української

⁸ Вестник законов и распоряжений краевых для королевства Галиции и Володимерии съ великимъ княжествомъ Краковскимъ.

правничої науки через участь в Правничій Комісії НТШ та публікації наукового характеру на сторінках “Часописі Правничої”. Зокрема стаття К.Левицького про “Руську Правду” стає початком формування української наукової правничої школи та дослідження історії українського права.⁹

Лев Ганкевич цей період характеризує так: “це вже нова генерація української палестри.¹⁰ Це вже “не оборонці шляхти, міщанства і промисловців”, але оборонці цілої нації. Всі вони вже національно свідомі, люди європейської культури, простолінійні і послідовні в своїм поведенні. Вони дають почин і переводять повну реорганізацію національно-політичного, економічного і культурного життя свого народу. За їх почином головно повстають нові справді демократичні, політичні партії, як національно-демократична, радикальна і соціал - демократична. Вони устроюють збори і віча та входять в безпосередній контакт з народними масами і надають політичному життю нову форму і новий зміст. За їхнім почином повстають фінансові і економічні установи, що стають основою відродження народу. Вони беруть участь в освітньо-культурному і політичному житті, закладають у всіх закутинах нашої землі читальні і в кожному майже неділю і свято їздять туди з рефератами і відчитами, одним словом стають уже заступниками не тільки права одиниць, але прав цілої нації”.¹¹

В цей період найбільше українські адвокати проявили себе на політичних процесах та процесах пов’язаних з порушенням виборчих прав та загалом політичних прав українського населення¹².

У 1914 р. в Галичині й на Буковині налічувалося майже 1500 адвокатів (у 1912р. –1390), серед них українців – тільки 74¹³.

В урядовому списку адвокатів за 1919/20р.р. числиться 73 українських адвокати, у Львові 15, поза межами Львова 58. В 1920р. число українських адвокатів доходить до 90.¹⁴

⁹ Падох Я. Правнича наука в НТШ упродовж його першого сторіччя // З історії Наукового товариства імені Шевченка. Збірник доповідей і повідомлень наукових сесій і конференцій НТШ у Львові.-Львів: НТШ, 1998.-С.34-43.

¹⁰ Палестра – адвокатура.

¹¹ Ганкевич Л.Десятиліття Союзу Українських Адвокатів // Ювілейний альманах Союзу Українських Адвокатів у Львові-Львів:СУА,1934.-С.41-42.

¹² Організація адвокатури в західноукраїнських землях // Історія адвокатури України / Т.В. Варфоломеева, О.Д.Святоцький, В.С.Кульчицький та інш.; За ред. Т.В. Варфоломеевої, О.Д.Святоцького.-К.:Либідь, 1992.-С.84-86.

¹³ Державний архів Львівської області (ДАЛО).- Фонд №1, Опис №51, Справа №1415, Арк.15.

¹⁴ Там же: С.48.

Після розпаду Австро- Угорської монархії історичні українські землі та її українське населення поділено між різними державами: за Ризьким мирним договором 1921р. Галичина й Волинь відійшла до Польщі. Закарпаття за Сен- Жерменським (1919р.) і Тріанонським (1920р.) договорами одержала Чехословаччина. Північна Буковина за Сен- Жерменським (1919р.) і Севрським (1920р.) договорами відійшла до королівської Румунії.

Після залишення Львова українськими військами в 1918р. та наступу на все українське з боку тогочасного режиму Польщі усі функції захисту та допомоги українському населенню взяла себе організація: “Український Горожанський Комітет у Львові”. Згодом виникла окрема інституція на чолі з адвокатом Максом Левицьким, яка взяла на себе функції захисту арештованих та інтернованих українців перед судами Польщі - “Колегія Українських Оборонців”.

В другому періоді (1923-1940 р.р.) відбувається власне організаційне оформлення діяльності українських адвокатів та створення професійної організації - “Союзу Українських Адвокатів у Львові” та видання професійного українського правничого часопису “**Життя і Право**”.

Після того, як Галичина знову була повернута Польщі порушення прав українського населення з боку польської влади було настільки масовим, що сил Колегії Українських Оборонців було замало, що стало однією з причин створення і діяльності Союзу Українських Адвокатів.

Засновниками такої організації виступили адвокати: Степан Федак, Макс Левицький, Володимир Охримович, Михайло Волошин, Євген Давидяк, Маріян Глушкевич, Ізидор Голубович, Ярослав Олесницький, Лев Ганкевич, Альфред Говикович, Степан Шухевич, Мирослав Янкевич, Юліан Лещій, Іван Голубовський, Іван Бандель, Євген Гвоздецький, Іван Волошин, Іван Кміцикевич, Микола Шухевич.

Статут СУА було зареєстровано Львівським воєводством 5 травня 1923р.

Установчі збори СУА відбулися 20 травня 1923р. на яких були присутні 50 адвокатів та 15 кандидатів адвокатури. Головою СУА на цих зборах обрано С.Федака, заст. М.Левицького. Членами правління обрано В.Загайкевича, А.Гарасимова, Л.Бачинського, Ф.Евина, Л. Ганкевича, М.Глушкевича, М.Волошина, Є.Давидяка, С.Шухевича, О.Надрагу. Делегатом від кандидатів адвокатури обрано А.Малецького. Отже це був перший керівник склад СУА.

З огляду на малу поінформованість правничої громадськості України про діяльність СУА хочемо також подати хронологію проведення загальних зборів СУА. Другі загальні збори СУА відбулися 28 вересня 1924р. на яких присутніми були 26

членів СУА. На зборах обрано нове керівництво: Головою С.Федака, першим заст. М.Волошина, другим заст.Л.Ганкевича, та членів правління В.Бачинського, Л. Бачинського, М.Глушкевича, Є.Давидяка, Ф.Евина, О.Марітчака, О.Надрагу, Я. Олесницького, С.Шухевича. Делегатом від кандидатів адвокатури обрано О. Левицького. Треті загальні збори СУА відбулися 31 січня 1925р. На цих зборах обрано теж керівництво та створено “Похоронний фонд” для адвокатів.

Четверті загальні збори СУА відбулися 13 лютого 1926р. на яких присутніми були 45 членів СУА. Зі звіту О.Марітчака бачимо, що в Галичині є 230 українських адвокатів з них 109 були членами СУА. Розвивається і організаційна структура СУА: створено окрему канцелярію Правління та введено посаду розпорядника, яким був Н.Пшепюрський. Під постійною увагою СУА було питання щодо оборони прав української мови з цього приводу Правління чотири засідання. На цих зборах обрано нове керівництво: Голова Л.Ганкевич, перший заст. М.Волошин, другий заст. Л.Бачинський та члени правління А.Говикович, Е.Щуровський, О.Надрага, Є.Давидяк, С.Шухевич, Б.Савчак, Ф.Евин, І.Бандель, О.Марітчак. До контрольної комісії обрано М. Левицького, І.Кміцикевича, В.Охримовича.

П’яті загальні збори СУА відбулися 6 лютого 1927р. на яких обговорювалося питання випуску правничого часопису. Першим друкованим органом СУА був “**Бюлетень СУА**”. В 1927р. в Галичині було 237 українських адвокатів з них 139 були членами СУА.¹⁵

Шості загальні збори СУА відбулися 24 квітня 1928р., та були присвячені 5-річчю створення СУА. На зборах були присутні 63 члени СУА. В цей період в Галичині є 237 адвокатів - українців з них 142 є членами СУА.

Сьомі загальні збори відбулися 23 березня 1929р. за участю 42 членів СУА. На цих зборах проінформовано членів СУА про початок видання часопису “Життя і Право”. Головою СУА обрано: К. Левицького, перш. заст. М.Волошина. Виділ обрано в наступному складі: А. Говикович, Л. Ганкевич, М.Глушкевич, Є.Давидяк, Р.Перфецький, В. Константинович, В. Старосольський, О.Надрага, М.Терлецький, Є.Щуровський. До контрольної комісії обрано: В.Охримовича, І.Кміцикевича, Б.Савчака.

Восьмі загальні збори відбулися 2 березня 1930р. за участю 34 членів СУА. Головою СУА обрано: К. Левицького, перш. заст. М.Волошина. Правління обрано в наступному складі: А.Говикович, Л.Ганкевич, М.Глушкевич, Ф.Евин, Є.Давидяк, В.

¹⁵ Життя і Право.-Львів, 1928.-Ч.1.-С.62.

Константинович, В. Старосольський, О.Надрага, М.Терлецький, Е.Щуровський. До контрольної комісії обрано: В.Гуркевича, І.Кміцикевича, Б. Савчака.

Дев'яті загальні збори відбулися 1 лютого 1931р. Головою СУА обрано: К. Левицького, перш. заст. М.Волошина. Правління обрано в наступному складі: А. Говикович, Л. Ганкевич, М.Глушкевич, Є.Давидяк, В.Константинович, В. Старосольський, О.Надрага, М. Терлецький, Е.Щуровський, О.Марітчак.

Десяті загальні збори відбулися 12 березня 1932р. за участю 34 членів СУА. Л. Ганкевича прозвітував, що в СУА вступили нові члени-18 адвокатів та 7 кандидатів адвокатури. Головою СУА обрано: К. Левицького, перш. заст. М.Волошина. Правління обрано в наступному складі: А.Говикович, Л.Ганкевич, М.Глушкевич, Є. Давидяк, В. Старосольський, О.Надрага, Е.Щуровський, О.Назарук, К.Панківський. До контрольної комісії обрано: В.Кіжика, І.Кміцикевича, Б. Савчака.

Одинадцяті загальні збори відбулися 18 лютого 1933р. за участю 52 делегатів СУА.¹⁶ Головою СУА обрано: К. Левицького, перш. заст. М.Волошина. Правління обрано в наступному складі: Л.Ганкевич, М.Глушкевич, А.Говикович, Є.Давидяк, О.Надрага, Е. Щуровський. До контрольної комісії обрано: В.Кіжика, І.Кміцикевича, Б. Савчака.

За період 1933- 1940 р.р. проходили на регулярній основі загальні збори СУА.

Організаційно діяльність СУА здійснювалася на підставі Статуту та поширювалася на всю територію тогочасної Галичини з головним центром у Львові та було створено відділення по тогочасних провінціях. В 1928 році таких відділень було 13: Перемишль (11 членів), Самбір (7), Дрогобич (6), Стрий (4), Сянік (4), Тернопіль (11), Чортків (8), Бережани (5), Золочів (11), Коломия (16), Станіславів (19), Львів-місто (24), Львів - повіт (16), Волинь, Підляшшя, Полісся, Холмщина (2).

Основні завдання СУА визначені в Статуті, якими є: оборона прав, інтересів та достоїнства адвокатського звання, підтримання товариських взаємовідносин між українськими адвокатами і кандидатами адвокатури, надання взаємної допомоги між адвокатами, турбота про зростання кількості українських членів адвокатського звання, надання матеріальної допомоги молодим правникам в закінченні правничих студій, надання матеріальної допомоги німецьким українським адвокатам і кандидатам адвокатури а також допомоги вдовам і сиротам по українських адвокатах і кандидатах адвокатури, прийняття участі у законотворчій діяльності держави. З завдань видно, що СУА ставило перед собою ці не тільки професійно розвивати адвокатську організацію

¹⁶ В 1933 р. СУА налічував 80 членів. Про це: ДАЛО: Фонд №359, Опис №352, Справа №352.-С.36

а такий розвиток носив і патріотичний характер оскільки акценти ставилися на розвиток української правничої термінології, історії українського права, домагання застосовувати українську мову в державних, судових та інших органах тогочасної Польщі. Ці питання були надзвичайно актуальними та принциповими, як для адвокатів так і для українського населення Польщі в цілому оскільки після 1920 р. мовна політика Польщі була направлена на тотальне запровадження виключно польської мови як мови урядової.

СУА у всі роки свого існування стояло на захисті прав та інтересів українського населення Галичини. Українські адвокати були захисниками у багатьох політичних судових процесах. Велика роль адвокатури є в захисті статусу української мови, як офіційної мови викладання в університеті та вживання української мови в судах, нотаріаті та в державних органах влади та розвитку української правничої термінології.

Так 4.06.1932 р С.У.А. провів нараду з представниками українських освітніх і економічних установ та преси на якій з ініціативи адвокатів прийнято наступні резолюції: “а) членам української нації належать у всій повноті права їх рідної мови; б) досі видані Польською Республікою мовні закони обмежують права української мови; в) українська преса повинна стояти на охороні української мови; г) парламентарне представництво повинно вжити заходи до здобуття повноти належних прав української мови; д) С.У.А. доручається, щоби через пресу було пояснено і спопуляризовано засоби оборони української мови”.¹⁷

Боротьба за рівні права української мови є регулярною темою статей на сторінках часопису “Життя і Право”, які власне з позиції аналізу польського мовного законодавства доводили не законність дій офіційної влади щодо витіснення та заборони української мови з державних, судових та інших органів.

Так В.Винницький проводить дослідження статусу української мови в нотаріаті Польщі. Ця тема є і в статті М.Волошина, який проводить порівняльний аналіз законодавства австро-угорської імперії та Польщі і доводить право на застосування української мови в нотаріаті Польщі.

О. Косак в коментарі до закону про державну мову доводить незаконність запровадження в судах та урядових органах виключно польської мови. Право використання юридичними особами української мови в судах та прокурорських органах є темою статті К.Левицького.

¹⁷ За права української мови // Життя і Право.-Львів,1932.-Ч.2.-С.52-58.

Статті О.Надраги присвячені аналізу випадків заборони використання української мови в судах та урядових установах Польщі. В своїй статті О.Надрага наводить 243 випадки порушення судами Станіславського округу (за 1926-1928 р.р.) прав української мови, а саме: прийняті рішення були написані тільки польською мовою, а не також українською, що є порушенням приписів закону про мови від 31.07.1924р.

Кінець 19 ст. та початок 20ст. є примітним в становленні та розвитку української правничої термінології. В 1867 році Яків Головацький видав у Львові дослідження пам'яток дипломатичної судово-ділової мови Галицько-Волинського князівства. Кость Левицький в 1918р. видав: Німецько-руський словар висловів правничих і адміністраційних та в 1920р.: Німецько-український правничий словар. В 1927р. Е.Торонський в Ужгороді видав: Мадярсько-руський правничий термінологічний словар¹⁸.

Такі традиції дослідження та розвитку української правничої термінології були і в діяльності СУА. З цією метою 8 травня 1936р. СУА разом з Науковим товариством ім.Шевченка у Львові та Товариством Українських Правників створив "Термінологічну Комісію для устійнення українських термінів у найновішому польському законодавстві". Матеріали діяльності цієї Комісії публікувалися на сторінках часопису "Життя і Право". Так за результатами нарад надруковано пропозиції до української правничої термінології в цивільному праві і процесі та в кримінальному праві і процесі. Стаття К.Левицького є дискусійною про нагальну необхідність розвитку та вдосконалення української правничої термінології. В інших статтях наводяться аналіз правничої термінології та правничі словнички. З порівняльного мовного законодавства опубліковано статтю про українську мову в нотаріаті УРСР з наведенням тексту довіреності. Видавничим проектом Комісії було підготовка та видання українсько - польського правничого словника, однак війна стала на перешкоді реалізації цього проекту.

¹⁸ Головацький Я. О. Памятники дипломатического судебного-делового языка русского въ древнемъ Галицко-Володимирскомъ княжествѣ и въ смежныхъ русскихъ областяхъ, въ XIV и XV столѣтіяхъ, издалъ Яковъ Головацькій.— Львовъ: Въ типографіи Ставропигійского Института, подъ зарядомъ Ставана Гучковского, 1867.— 68 с., Левицький К. Німецько-руський словар висловів правничих і адміністраційних.— Львів: Накл. НТШ, 1918.— 528 с., Левицький К. Німецько-український правничий словар / Зладив К. Левицький.— 2-е вид. попр. і доп.— Відень: Накл. Видавничої Спілки у Відні, 1920.— 494 с., Торонський Е. Мадярсько-руський правничий термінологічний словар.— Ужгород: Вид. Т-ва „Просвіта“, 1925/1927.— 188с.— (Літ. вид.; Ч. 18).

СУА проводив певну видавничу діяльність¹⁹. Першим видавничим проектом СУА було видання в червні 1927р. під редакцією Л.Ганкевича: Бюлетня Союзу Українських Адвокатів²⁰. В першому числі Бюлетеня надається інформація про утворення С.У.А. у Львові на установчих загальних зборах від 20.05.1923р., наводиться список членів С.У.А. а також інформація про створення Посмертного фонду С.У.А.. Станом на 14.06.1927р. цей фонд включає 8 членів та його сума складає 340.56 дол.США а також наводиться список померлих адвокатів за час існування СУА.

Вперше, в цьому числі Бюлетня, публічно в друкованому органі публікується звернення з закликом пересилати кошти на заснування правничого часопису. Така ініціатива була підтримана і станом на 1927р. в фонд створення часопису переслали кошти 40 осіб по 5 дол.США. Ініціативою СУА було також те, щоб всі цікаві кримінальні справи політичного характеру присилати до С.У.А. з актом обвинувачення та вироком для створення архіву С.У.А. при бібліотеці НТШ.

В цей історичний період між правниками Радянською Україною та Галичини відбувається інтенсивний інформаційний обмін. Тому надзвичайно цікавою є інформація в Бюлетні про співпрацю між бібліотекою С.У.А. та редакцією журналу “Червоне Право”(Харків) та надходження до бібліотеки СУА номерів часопису “Червоне Право”. Редакція Бюлетеня звертається до правників Галичини приймати участь в редакції часопису “Червоне Право”.

Друге число Бюлетня вийшло друком в жовтні 1927р. В ньому наводиться тільки список членів С.У.А. Хоча вийшло друком тільки 2 числа Бюлетеня але початок для заснування українського правничого часопису було закладено.

Неоцінимим доробком СУА в історії українського правознавства та зокрема української правничої періодики є видання правничого часопису “Життя і Право”.

“Життя і Право” – під такою назвою в 1928році почав виходити друком професійний правничий часопис українською мовою. Рішення про видання часопису прийнято на засіданні правління СУА 7 квітня 1928р.

Перше число побачило світ 1 липня 1928р. Часопис почав видаватися, як орган СУА однак 16 березня 1929р. на спільному засіданні представників СУА і ТУП

¹⁹ Про “Життя і Право” та іншу видавничу діяльність СУА див: Андрусак Т. Часопис “Життя і Право” (1928-1939р.р) і його роль у становленні та розвитку української правничої преси // Українська періодика.-Львів,1995.-С.70-74; Журнал “Життя і Право”. 1928-1939: Систематичний покажчик змісту / Л.Ільницька (ред), М.Петрів (уклад. і автор передм.).-Львів: НТШ,1995.-40с.; Петрів М.Союз Українських Адвокатів у Львові. Ч.1. Покажчик видань.-К.: УВС,1998.-55с.

²⁰ Матеріали щодо реєстрації Бюлетеня зберігаються в ДАЛО: Фонд №110, Опис №3, Справа № 656

вирішено спільно видавати часопис. Таким чином з травня 1929р. часопис почав виходити, як спільний орган “Союзу Українських Адвокатів у Львові” та “Товариства Українських Правників”. Часопис виходив від липня 1928р. до червня 1939р. За цей період вийшли 44 номери. Перша редакційна колегія часопису була в складі: Кость Левицький, Володимир Старосольський, Маріян Глушкевич, Олександр Надрага, Роман Домбчевський. Відповідальним редактором був К. Левицький.

Окрім того в різні періоди в склад редакційної колегії також входили: Є.Давидяк, М. Каратницький, Я. Левицький, Р.Перфецький, А. Рак. Титульна сторінка часопису за весь період виходила без редакційних змін, тільки починаючи з 1939р. паралельно з назвою українською мовою друкується і назва часопису польською мовою, що очевидно свідчить про посилення політики полонізації Західної України з боку Польщі. Редакція часопису постійно вела роботу щодо залучення грошових коштів для видання часопису та агітацію серед правників щодо підписки на часопис. Цим очевидно пояснюється, що часопис видавався з гаслом: “Кожний правник Українець повинен безумовно передплачувати цей наш одинокий орган правничий”. В першому номері часопису К.Левицький сформулював програму та завдання видання. Розпочинаючи видання правничого часопису видавництво усвідомлювало, що українські правники відчують потребу такого видання “тай належиться, щоби ми Українці на цих землях і в сучасних обставинах мали свій правничий орган як знамя культури і оборони нації”.²¹ Програмою видавництва було “дати спромогу українським правникам всіх станів вироблювати свої сили наукові” та створити трибуну для вільного обміну думок та поглядів між правниками застосовуючи ці здобутки для “нового життя нашої української нації”. Для реалізації такої програми часопис мав охоплювати галузі права як з теорії так і практики застосування права: цивільне, карне, політичне, адміністративне, міжнародне, порівняльне право а також економіку, самоврядування і кооперацію, “бо всі знання стаючи на полі права мають творити умови соціальної і національної справедливості в житті, до котрої всі змагаємо”. В часописі повинна також подаватися бібліографія правничих видань. Як і планувалося часопис виходив регулярно раз на три місяці до 1939р. З відомих історичних обставини часопис припинив своє існування з приходом радянської влади до Львова.

З першого номера часопис виходив як “Вісник теорії і практики”. Теоретичні чи наукові статті публікувалися українськими правниками як науковцями так і практиками. З теорії та філософії права надруковано розвідки В.Старосольського про

²¹ К.Левицький. Слово від видавництва // Життя і Право.-Львів,1928.-Ч.1.-С.1.

цінність права та про поняття правова держава. З історії українського права Я. Падох опублікував статтю з проблем ґрунтового процесу Гетьманщини в 17ст. В 1938р. на кошти СУА це дослідження опубліковано окремою книжкою. Статті А.Яковліва присвячені історії копних судів. Дослідження історії конкордатів та канонічного права Польщі зроблено Ю.Зайцем в працях “Дещо про конкордати” та “Послідовності конкордатів”. Також друкуються анотації рефератів А.Андрієвського, О.Гайманівського з якими вони виступили Українському Правничому з’їзді в Празі в 1933р. З звичаєвого права цікавою є стаття А.Яковліва в якій автор проводить дослідження українських народних приказок та їх зв’язок з українським звичаєвим правом. З цивільного права друкуються статті С.Дністрянського, М.Бараболяка, Ю.Гавришкевича, Т.Даниліва, К.Левицького та інш. в яких автори розглядають теоретичні питання цивільного права та надають практичні коментарі чинного права Польщі. Окремо декілька статей присвячено проблемам сімейного права Польщі. Про налагоджені зв’язки з Радянською Україною свідчить публікація статей правника з УРСР В.Бошко з сімейного права Радянської України про правове регулювання фактичного шлюбу на Україні а також наводиться зміст вироку народного суду в справі аліментів. На жаль це були поодинокі публікації з Радянської України і після 1930р. такі стосунки припинилися. Стаття Я.Левицького присвячена проблемам реформи сімейного права та проводиться порівняльний аналіз законодавства Польщі та УРСР та необхідність реформи сімейного права цих країн.

Багато статей присвячені проблемам та з цивільного права та процесу та є дослідженням діючого тогочасного права Польщі та проводиться аналіз проектів змін до законодавства. Авторам цих статей є М.Аллерганд, М.Бараболяк, С.Білик, Т.Данилів, А.Павенцкий та інш. Історія та необхідність кодифікації цивільного права розглядаються в статтях С.Дністрянського та Я.Левицького. Тенденції про шляхи розвитку науки приватного права з огляду на наукові погляди правників Австрії, Німеччини, Франції, Польщі та Росії висвітлює С.Дністрянський в статті про старі і нові шляхи в науці приватного права. І.Кміцикевич та Б.Капустій в своїх статтях проводять аналіз правового регулювання судової іпотеки та надають практичні коментарі по застосуванню кодексу цивільного процесу.

З кримінального права та процесу бачимо дослідження норм діючого права та аналіз проектів змін до кодексів. Ж.Гельб розглядає проблему кримінальної відповідальності неповнолітніх. Є.Давидяк критично розглядає проект змін до процесуального кодексу та до нового виправного кодексу. Стаття В.Старосольського присвячена проблемам правового регулювання тимчасового

арешту. Автори приділяють також увагу порівняльному аналізу розвитку радянського кримінального права. Ю.Вацик проводить аналіз тенденцій розвитку кримінального права СРСР за період 1917 – 1930 р.р. Ю.Старосольський продить загальну характеристику кримінального права УРСР.

З фінансового та податкового права бачимо статті Г.Вольфа, І.Гриця, Г.Зацерковного, К.Левицького, В.Лисого, О.Надраги, В.Перегінця в яких автори розглядають наступну тематику: питання подохідний податку, аналіз проектів податкового законодавства.

К.Левицький описує історію розвитку та становлення ідей масової ощадності та її національного значення в Європі та Україні та окреслює перспективи її розвитку. Інша стаття автора присвячені аналізу кредитної політики українських кредитних спілок на території Польщі в минулому та їх майбутнє. В.Перегінець подає аналіз польського валютного законодавства з питання юридичного визначення терміну - золото.

З земельного права стаття М.Бараболяка присвячена питанням правового регулювання земельних спілок. В.Доманицький описує нові засади аграрного законодавства. О.Мицюк описує питання публічно – правових впливів на інститут земельної власності. Р.Перфецький проводить аналіз проекту змін до закону про впорядкування земельних спілок.

Декілька публікацій бачимо з міжнародного публічного права, з питання, яке було на той час надзвичайно актуальними – про охорону національних меншин в міжнародному праві та зокрема про статус українського населення в Польщі.

К.Левицький в статті про проблеми національних меншин проводить коментар пунктів Вільсона та Версальського мирного договору від 28.06.1919 р. А також розглядає права національних меншин в різних країнах: євреїв в Польщі, Литві і Греції, шеклерів і сасів в Семигороді, куцо-волохів і монастирів на горі Атос в Греції та розглядає проблему правового статусу Прикарпатської Русі і Східної Галичини.

Т.Окуневський подає зміст статті А. Чемберлена про боротьбу за мир, надрукованої в 1929 р. в англійських часописах. Р.Перфецький в статті про національні меншини на Радянській Україні та про рівноправність мов проводить аналіз постанови ВУЦВК та РНК УСРР „Про забезпечення рівноправности мов та сприяння розвиткові української культури“ від 6 липня 1927 р. Інша стаття автора присвячена аналізу постанови Версальського договору про охорону шкільництва непольських народів в Польщі та публікує звернення до Ліги Націй про вимогу до

Польщі про необхідність усунути з польського шкільного законодавства пунктів, які порушують права національних меншин зокрема права українського населення проводити навчання українською мовою. Стаття О.Ейхельмана присвячена необхідності кодифікації міжнародного права.

В розділі часопису: перегляд законів автори подають реферативний огляд нових проектів змін до законодавства.

Часопис був органом двох організацій: СУА і ТУП. Тому цікавими на наш погляд є статті, які присвячені професійним питанням та організації діяльності цих організацій а також суду та нотаріату. Окремий розділ часопису присвячений тогочасним проблемам адвокатури. Такий матеріал є надзвичайно цінним для дослідників історії розвитку адвокатури і не тільки української. Автори розглядають питання реформи законодавства про адвокатуру не тільки Польщі а і інших країн. Подаються огляди про діяльність Міжнародного Союзу Адвокатів. Стаття українського адвоката Б.Пелеховича з Чикаго присвячена висвітленню статусу адвоката в судах США.

Регулярними є статті та повідомлення про діяльність СУА та ТУП. Друкуються огляди проведених загальних зборів цих організацій, проблемні питання які стоять перед ними. Подається детальна інформація про членів цих організацій, звіт про діяльність осередків а також декілька статей про роль та значення громадської та патріотичної позиції українського адвоката для побудови своєї держави.

Цікавим для дослідника є розділ про персоналії українських правників, який систематично наводив біографічні дані про правників. В рубриці бібліографія в часописі подавалися систематичні огляди правничої літератури, які видавалися в Польщі, Німеччині, Чехії та інших європейських країнах.

Патріотичною позицією СУА була орієнтація на постійний і прогресивний контакт з правничими колами Радянської України. До редакції надходили примірники часопису “Червоне Право”. На сторінках часопису бачимо чисельні бібліографічні огляди правничої літератури Радянської України з різних галузей права.

Структура часопису та матеріал відповідав тим загальним тенденціям, які панували в аналогічних часописах Польщі та інших європейських країнах тому ми можемо сказати, що часопис “Життя і Право” був високопрофесійним часописом європейського рівня. На наш погляд сучасні українські правничі часописи повинні знати свої історичні коріння та можливо запозичити той досвід який був набутий часописом “Життя і Право”.

Поруч з виданням періодичного часопису “Життя і Право” на кошти СУА видавалися інші поодинокі правничі дослідження. В 1934р. побачив світ Ювілейний

Альманах СУА. Альманах присвячений 10 річниці створення та діяльності СУА. В цьому альманасі надруковані статті про тогочасні правничі проблеми як самої організації так права в цілому. З теорії та філософії права надруковано статтю В.Старосольського про проблеми становлення та розвитку теорії правової держави в європейській правничій літературі. Статті Л.Ганкевича, К.Левицького, О.Надраги та інш. присвячені історії та діяльності СУА та ТУП.

Ґрунтовна стаття Р.Домбчевського про статус української мови в Австрії, Росії, Угорщині, ЧСР, Польщі та Румунії є актуальною і сьогодні для дослідників цього питання оскільки автор проводить історичні паралелі та чи не вперше проводить детальний аналіз тогочасного права цих країн про правничий статус української мови та наводить приклади грубого порушення прав української мови зазначеними державами. С.Баран в статті про чистоту української правничої мови описує історію розвитку та необхідність вдосконалення української правничої термінології. С.Дністрянський та В. Старосольський в статті про українців-професорів права описують їх життєпис та подають відомості про їх публікації та досягнення як для правничої науки країн в яких вони жили так і української зокрема. В 1938р. на кошти СУА надруковано дослідження з історії українського права Я.Падоха про ґрунтовий процес Гетьманщини.

Для сучасників є надзвичайно цікавим є внутрішні статутні документи СУА. Тому в додатках ми хочемо навести повний його текст Статуту та Регламенту фонду допомоги з збереженням стилістики тогочасної української мови. Текст Статуту та Регламенту публікуються вперше в сьогочасній літературі.²²

²² Текст Статуту подається за виданням: Статут СУА // Життя і Право.-Львів, 1929.- Ч.2.-С.23-28 та матеріалами архіву: Державний архів Львівської області: Фонд №359, Опис № 1, Од.зб. №32.

Текст регламенту подається за: ЦДІА України у Львові: Фонд №760, Опис №1, Справа №1

СТАТУТ

Союзу Українських Адвокатів у Львові

§ 1.

Товариство називається: “Союз Українських Адвокатів у Львові”; осідком його є місто Львів.

§ 2.

Завданням Товариства є:

- а) боронити права, інтересів і достоїнства адвокатського звання;
- б) удержувати станові й товариські взаємини між українськими адвокатами і українськими кандидатами адвокатури;
- в) давати собі взаємну поміч в справах адвокатського звання;
- г) дбати про зріст числа українських членів адвокатського звання дорогою заохоти та матеріальної помочі в укінченню студій;
- д) давати матеріальну поміч оставшим без заосмотрення німічним українським адвокатам і кандидатам адвокатури, і також поміч вдовам і сиротам по українських адвокатах і кандидатах адвокатури;
- е) брати участь у законотворчій праці держави, оцінюючи на зазив компетентних чинників проекти законів та даючи ініціативу до проектів нових законів;
- є) брати посередню участь в юриспруденції, оцінюючи і критикуючи юдикатуру та інтерпретуючи позитивне законодавство.

§ 3.

Середниками до осягнення цих завдань є:

- а) наради в справах звання;
- б) товариські збори;
- в) безплатне посередництво праці між українськими адвокатами і кандидатами адвокатури;
- г) фонди, які Товариство збирає з вписового, членських вкладок, добровільних дарів і всіми правно незабороненими способами;
- е) наради, опінії, інтерпретації в справах позитивного законодавства і проекти до нових законів;
- є) видавання фахового органу.

§ 4.

Товариство складається:

- а) з почесних членів;

- б) з членів добродіїв;
- в) з українських адвокатів, як звичайних членів;
- г) з українських кандидатів адвокатури і оборонців для карних справ, як надзвичайних членів.

§ 5.

Почесних членів і членів добродіїв іменує Загальний Збір на внесення Виділу.

§ 6.

Звичайних і надзвичайних членів приймає Виділ на основі письменого зголошення за згодою всіх присутніх членів. На випадок спротиву хоч би одного члена, справа прийняття компетуючого має бути внесена на засідання повного Виділу а спротивляючі мають обовязок подати причину спротиву. По виясненню причин спротиву предсідник Виділу зарядить безпосередно і без дискусій голосування, чи компетуючого належить прийняти.

Він буде прийнятий, коли за прийняттям заявиться 2/3 всіх членів Виділу. Причини спротиву проти прийняття якогось члена остають тайною Виділу. Не вільно їх поширювати ні протоколувати.

§ 7.

Обовязком членів є піддержувати завдання Союзу в усіх напрямх і примінюватися до ухвал управи Союзу.

§ 8.

Звичайні і надзвичайні члени є обовязані платити одноразове вписове і оплачувати місячну вкладку в висоті, яка буде ухвалена Загальними Зборами.

§ 9.

Місячні вкладки звичайних і надзвичайних членів, як також доходи з відсотків і річних біжучих впливів становлять оборотовий фонд, призначений для покриття видатків щорічного бюджету. Вписове, всякі датки і записи, становлять запасний фонд, який тільки на основі ухвали Загальних Зборів може бути нарушений, хіба що давець що іншого постановив відносно свого датку, зглядно запису.

§ 10.

Кажді Загальні Збори можуть на внесок Виділу ухвалити підвижку, або знижку вписового і місячної вкладки.

§ 11.

Звичайні члени мають право: брати участь в Загальних Зборах; ставляти внески; право вибору і вибирання; користуватися всіми уладжуваннями Союзу, а також право

участи в усіх користях і полекшах, які прислужують Союзови. Почесні і надзвичайні члени мають право користати з уладжень Союзу, брати участь в дискусії на Загальних Зборах, а кандидати адвокатури вибирати зпоміж себе делегата до Виділу для береження справ кандидатів адвокатури.

§ 12.

Права члена погасають:

- а) через виступлення, зголошене Виділови письменно на 3 місяці перед упливом календарного року;
- б) по причині вичеркнення Виділом на випадок неплачення вкладок через 6 місяців;
- в) через виключення, як 6 членів Виділу за тим заявиться.

§ 13.

Органами Союзу є:

Загальні Збори, Виділ і Контрольна Комісія.

§ 14.

Звичайні Загальні Збори мають бути скликані Виділом кожного року в місяці січні. Вони:

- а) полагаджують звіти Виділу і Контрольної Комісії;
- б) вибирають президента і віцепрезидента з поміж адвокатів постійно замешкалих у Львові і 10 членів Виділу, та Контрольну Комісію на 1 (один) рік, а кандидати адвокатури з поміж себе одного делегата для береження інтересів кандидатів адвокатури;
- в) іменують почесних членів і членів добродіїв;
- г) ухвалюють підвижку або знижку вписового і вкладок;
- д) ухвалюють зміну статуту і розв'язання Союзу;
- е) рішають про внесення Виділу і такі внески членів, які на 6 днів перед Загальними Зборами зголошено Виділови на письмі;
- є) розпоряджають капіталом резервного фонду.

§ 15.

До важности рішень Загальних Зборів потреба присутности 1/3 части звичайних членів, а рішення западають безоглядною більшістю голосів. На випадок рівности голосів рішає предсідник Загальних Зборів, котрим є президент або віцепрезидент Союзу, а на случай їх перешкоди найстарший в адвокатурі член Виділу. Вибори відбуваються картками. До важности ухвали про зміну статуту і розв'язання Союзу

потрібна щонайменше присутність половини всіх звичайних членів і більшість 2/3 частей числа голосів всіх присутніх звичайних членів Союзу.

§ 16.

Як Загальні Збори із-за нестачі вимаганої кількості членів не могли-би відбутися, Виділ скликає протягом 30 днів другі Загальні Збори з тим самим денним порядком. Ці Збори будуть важні без огляду на число присутніх членів.

§ 17.

Надзвичайні Загальні Збори скликає Виділ:

- а) на основі своєї ухвали;
- б) на письмненне жадання, що найменше 1/3 части звичайних членів;
- в) на таке жадання двох третих надзвичайних членів.

§ 18.

Виділ складає з президента, віцепрезидента, 10 членів і одного делегата кандидатів адвокатури, вибраних Загальними Зборами на один рік (як в §14). Виділ вибирає з поміж себе другого віцепрезидента, секретаря, скарбника і господаря, та заступників трьох останніх.

§ 19.

До важности ухвал Виділу потреба присутности президента або віцепрезидента і 7 членів Виділу. Ухвали западають безоглядною більшістю голосів, а на випадок рівної кількості голосів рішає предсідник. Делегат кандидатів адвокатури має право брати участь у всіх засіданнях Виділу з дорадчим голосом, одначе з виключенням його присутности при обміркованню особистих справ адвокатів і конфліктів між адвокатами.

§ 20.

Виділ заряджує фондами Союзу і полагаджує всі чинности незастережені Загальним Збором і Контрольній Комісії. В цілі береження гідности, поваги і прав, та в цілі стеження за виконанням обовязків адвокатського звання є Виділ управнений і обовязаний видавати відповідні зарядження і доручення як звичайним так і надзвичайним членам, як також уділяти догану за помічені неправильности.

§ 21.

Союз репрезентує на зверх президент, на випадок його перешкоди віцепрезидент. Всі письма і оповістки Союзу підписує президент або віцереидент і один член Виділу. Оповістки будуть поміщені принайменше в одній а по змозі в двох українських львівських часописах.

§ 22.

Контрольна Комісія складається з 3 членів, котрі не належать до Виділу. Обов'язком її є провірявати книги касові і касу Союзу і здавати з того звіт що року Загальним Зборам.

§ 23.

Спори, які повстали би в Союзі між його членами рішає Мировий Суд, до котрого кожда спірна сторона вибирає по одному судді з членів Союзу, а ті вибирають зверхника. На випадок незгоди що до зверхника, визначає його Виділ. Відклику від рішення Мирowego Суду нема. Суд може наложити на одну, зглядно на обі сторони ведучі спір грошеву кару, яка не може перевищати 10-кратної суми місячної вкладки, та яка впливає до запасного фонду Союзу.

§ 24.

На випадок розв'язання Союзу останні Загальні Збори ухвалюють спосіб зужиття майна Союзу. Як це не наступило би, його майно переходить на українське правниче Товариство у Львові, а якби такого тоді не було, на “Наукове Товариство ім.Т.Шевченка у Львові”.

§ 25.

Аж до уконститування Союзу чинности Виділу буде сповняти тимчасова Управа, вибрана основниками підписаними на подання, з котрим цей статут буде предложений Владі. По правосильности статуту Тимчасова Управа скличе перші конституючі Загальні Збори.

§ 26.

Урядовою мовою Союзу і його органів є українська мова.

§ 27.

Письма від Виділу підписує президент або віцепрезидент і один з членів Виділу. Документи зізнані іменем Союзу має підписувати президент і двох членів Виділу з печаткою Виділу. Уживана Виділом печать має напис: “Виділ Союзу Українських Адвокатів у Львові”.

РЕГУЛЯМІН

Фонду підмоги на випадок смерти ухвалений на ЗВИЧАЙНИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ С.У.А. дня 2 марта 1930р.

Узгляднюючи тяжке матеріальне положення адвокатури та незавидну долю вдів і сиріт по українських адвокатах, Загальні Збори С.У.А. в дні 2 марта 1930р. вирішують зміну

обов'язуючого досі регуляміну фонду підмоги та ухвалюють новий регулямін слідуючого змісту:

§1.

При С.У.А. твориться фонд підмоги на случай смерти члена цього фонду.

§2.

Кожний член С.У.А. належить обов'язково до фонду підмоги на случай смерти.

§3.

Виділ С.У.А. може звільнити члена від обов'язку належання до цього фонду підмоги.

§4.

Фондом завідує Виділ С.У.А. Виділ може покликати до завідування Фондом окрему Комісію, в склад котрої можуть входити, також члени з поза Виділу.

§5.

Фонд є адміністрований окремо і не може бути злучений з іншими фондами Союзу.

§6.

Фонд підмоги є власністю лише тих членів, що до нього належать і складається, зглядно твориться:

- 1) з вкладки, яку складає кожний член відразу в цілости при вступленню до С.У.А.; ця вкладка на кожний випадок смерти виносить рівновартість 1-го ам. доляра т.е. 9 зол.; евентуальну зміну висоти вкладки ухвалюють на внесення Виділу члени Фонду на Загальних Зборах С.У.А.;
- 2) з квот переказаних до цього фонду Виділом Союзу;
- 3) з записів і добровільних жертв на цю ціль зложених;
- 4) з власних відсотків.

§7.

Коли наслідком смерти члена фонду наступить виплата підмоги мають всі члени фонду протягом 8 днів по візванню їх Виділом зложити поновну вкладку рівновартости 1-го амер. доляра. Член, що мимо упемнення не зложить цієї поновної вкладки, тратить всі права до фонду, а з окрема право звороту вплачених вкладок.

Якщо наступилоби рівночасно кілька случаїв виплати, то всі члени мають протягом означених вище 8 днів заплатити тільки разів рівновартість 1-го амер. доляра, кілько було случаїв виплати.

§8.

Виплата підмоги наступає лише тоді, коли померший член належав до Фонду щонайменше через два місяці і не залягає з вкладками до нього.

Смерть члена протягом цих двох місяців не дає права жадати виплати підмоги.

§9.

Підмога виноситься на рік 1930-й 80% сплачених членами вкладок.

Висоту підмоги на кожний слідуєчий рік означати на внесення Виділу члени Фонду на Загальних Зборах С.У.А.

§10.

Право користати з цього Фонду прислугує вдові, яка до хвилі смерти оставала в спільнім подружнім життю; колиб такої вдови не було, дітям помершого; колиби і дітей не було, батькам помершого, о скілько були на його удержанню, а кінці колиб і батьків не було, сестрам і братам, котрих померший удержував, або особі вказаній за життя. В браку означених вище осіб може наступити виплата підмоги тій особі, котра понесла кошти лікування і похорону помершого адвоката, але тільки до висоти дійсних конєчних видатків.

§11.

Виплата підмоги для управнених осіб наступає без огляду на стан заможности помершого адвоката.

§12.

Хто перестав бути адвокатом, значить зістав вичеркнений з лісти адвокатів не може жадати звороту вкладок, сплачених ним до фонду. Однак в случаях заслугуючих на узгляднення, може Виділ С.У.А., в разі смерти адвоката, котрий перестав виконувати адвокатуру і не був членом С.У.А. признати особам управненим на основі §10 сего регуляміну, лише зворот вкладок сплачених помершим адвокатом. Виділ може по провіренню причини вичеркнення вирішити виплату цілої або частини підмоги.

§13.

Всі виплати з фонду доконується в міру членських влат до фонду, а Союз не відповідає за недоповнення фонду членами.

§14.

В міру потреби сей регулямін може бути змінений або доповнений на внесення Виділу на кождохасних Загальних Зборах С.У.А., ухвалою присутніх членів Фонду.